

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Zmenený návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom a rybárskom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl a migráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj na riadenie hraníc a víza

[COM(2020) 450 final – 2018/0196 (COD)]

Zmenený návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde

[COM(2020) 452 final – 2018/0197 (COD)]

(2020/C 429/29)

Spravodajca: **Mihai IVAȘCU**

Konzultácia	Rada Európskej únie, 8.6.2020, 10.6.2020 Európsky parlament, 17.6.2020
Právny základ	článok 177, článok 178 a článok 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Príslušná sekcia	sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť
Prijaté v sekcii	20.7.2020
Prijaté v pléne	18.9.2020
Plenárne zasadnutie č.	554
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	217/0/2

1. Závery a odporúčania

1.1. Predpovede naznačujú, že po bezprecedentnom vonkajšom symetrickom šoku spôsobenom pandémiou COVID-19 sa dramaticky zvýši nezamestnanosť a chudoba a značný počet podnikov zbankrotuje.

1.2. EHSV plne podporuje iniciatívu Komisie využiť rozpočet EÚ na mobilizáciu investícií a poskytnutie finančnej pomoci počas obnovy po pandémii COVID-19.

1.3. Táto koronavírusová pandémia vyvolala nekoordinované reakcie členských štátov v závislosti od národných a regionálnych kapacít. EHSV sa domnieva, že niektoré zmeny všeobecného nariadenia sú absolútne nevyhnutné, a víta zámer zaviesť zjednodušenia a flexibilitu v siedmych spoločne spravovaných fondoch.

1.4. EHSV sa domnieva, že navrhovaná flexibilita je správnym prístupom v zložitej hospodárskej a sociálnej situácii a umožní členským štátom využívať dostupné finančné prostriedky tam, kde sú najpotrebnejšie. Obnova po pandémii COVID-19 by mala prebiehať podľa zásad udržateľnosti a zosúladeného využívania EFRR, Kohézneho fondu a rôznych európskych programov.

1.5. Na druhej strane EHSV vyjadruje nespokojnosť s rozdielmi v tom, ako rôzne členské štáty zahŕňajú a zapájajú sociálnych partnerov a organizácie občianskej spoločnosti do prípravy partnerských dohôd a vytvárania a vykonávania programov, ako aj do monitorovacích výborov.

1.6. EHSV sa domnieva, že osobitná pozornosť sa musí venovať regiónom vážne zasiahnutým koronavírusovou krízou, ktoré majú najväčšie ťažkosti s opätovným spustením udržateľného hospodárskeho oživenia. Najvyššou prioritou využívania kohéznych fondov by malo byť sociálne začlenenie a znižovanie rozdielov medzi členskými štátmi aj medzi jednotlivými regiónmi.

- 1.7. EHSV súhlasí s tým, že je absolútne nevyhnutné predĺžiť časovú flexibilitu, a podporuje návrh, aby sa prevody mohli uskutočňovať na začiatku programového obdobia alebo kedykoľvek inokedy počas vykonávacej fázy.
- 1.8. Okrem toho sa zabezpečením dočasných opatrení, ktoré umožnia využívanie fondov za mimoriadnych okolností, zväčší dôvera a naprávi nerovnováha v hospodárstve. Očakávaný vysoký verejný dlh bude mať na hospodárstvo významný vplyv, ak nebude účinne podporované všetkými potrebnými prostriedkami.
- 1.9. Výbor je presvedčený, že je nevyhnutné, aby sa umožnila väčšia flexibilita rozpočtu EÚ pri zvládaní nepriaznivých odvetiev, najmä tých, ktoré nemajú ekonomický pôvod.
- 1.10. EHSV odporúča, aby EÚ presadzovala politiky zamerané na zlepšenie cezhraničnej spolupráce v časoch krízy. Lepšie postupy a posilnená spolupráca by umožnili efektívnu a rýchlu európsku reakciu na akýkoľvek druh katastrofy.

2. Úvod a predstavenie legislatívneho návrhu

2.1. Pred viac ako dvoma rokmi Európska komisia navrhla všeobecné nariadenie pozostávajúce z právnych noriem týkajúcich sa používania fondov politiky súdržnosti v rokoch 2021 – 2027 ⁽¹⁾. Navrhovaný legislatívny rámec priniesol zjednodušenie, flexibilitu v reakcii na vznikajúce potreby a efektívnosť využívania finančných nástrojov. O znení nariadenia sa diskutovalo s členskými štátmi a príslušnými zainteresovanými stranami.

2.2. Navrhovanými nariadeniami sa zavádzajú určité ustanovenia, ktoré by poskytli manévrovací priestor, pokiaľ ide o využívanie Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho sociálneho fondu plus, Kohézneho fondu, Fondu na spravodlivú transformáciu a Európskeho námorného a rybárskeho fondu. Zároveň sa nimi menia rozpočtové pravidlá uvedených fondov, ako aj Fondu pre azyl a migráciu, Fondu pre vnútornú bezpečnosť a Nástroja pre riadenie hraníc a víza. EHSV víta zámer doplniť zjednodušenie a flexibilitu pre sedem spoločne spravovaných fondov.

2.3. Ihneď po bezprecedentnom vonkajšom symetrickom šoku spôsobenom pandémiou COVID-19 a zvýšenom tlaku na európske systémy zdravotníctva nasledovali závažné sociálne a hospodárske ťažkosti. Prognózy naznačujú, že sa dramaticky zvýši nezamestnanosť a chudoba a zbankrotuje značný počet podnikov.

2.4. Na zostávajúce obdobie finančného rámca (do konca roka) boli ihneď prijaté dva legislatívne návrhy ako bezprostredná reakcia na možné účinky pandémie: dve zmeny nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽²⁾ prijaté 30. marca a 23. apríla 2020 v snahe poskytnúť členským štátom flexibilitu v ich snahách o riadenie programov v reakcii na krízu spôsobenú pandémiou COVID-19.

2.5. Prebiehajúce diskusie o udržateľnej stratégii prekonania krízy sú zamerané na dva piliere: Európsky fond obnovy a riadne posilnený viacročný finančný rámec. Navrhované nariadenie je nasmerované na podporu investícií v rámci politiky súdržnosti v strednodobom a dlhodobom horizonte.

2.6. EHSV plne podporuje iniciatívu Komisie využiť rozpočet EÚ na mobilizáciu investícií a poskytnutie finančnej pomoci počas obnovy po pandémii COVID-19. Mali by sa tak podporiť rozsiahlejšie plány zvyšovania konkurencieschopnosti a udržateľnosti európskeho hospodárstva a vykonávania Európskeho piliera sociálnych práv.

2.7. Súčasná koronavírusová kríza nám ukázala význam flexibility a rýchlej koordinovanej reakcie členských štátov a EÚ. Tieto skúsenosti by sa mali zohľadniť v novom právnom a finančnom rámci, ktorý musí preukázať svoju flexibilitu a umožniť reagovať na mimoriadne okolnosti v budúcnosti.

3. Všeobecné pripomienky

3.1. Táto koronavírusová pandémia vyvolala nekoordinované reakcie členských štátov v závislosti od národných a regionálnych kapacít. Výsledkom toho by mohlo byť asymetrické oživenie a zároveň by to mohlo prispieť k zväčšeniu regionálnych rozdielov a nerovnosti, čo by z dlhodobého hľadiska mohlo narušiť jednotný trh a finančnú stabilitu Európskej únie. EHSV sa domnieva, že je nevyhnutné okamžite konať, aby sa zabránilo ďalšej fragmentácii jednotného trhu a dodržal cieľ zmluvy, ktorým je podpora zblížovania a zmenšovania rozdielov.

⁽¹⁾ COM(2018) 375 final – 2018/0196 (COD).

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s 320.

3.2. Hospodárske oživenie si vyžaduje značné verejné investície, ktoré by mohli byť brzdené významným tlakom na verejné financie, čím by hospodársky pokles pretrvával. Preto sú v ďalšom viacročnom finančnom rámci úplne nevyhnutné určité zmeny návrhu všeobecného nariadenia.

3.3. Európsky semester je úzko spojený s investíciami v rámci politiky súdržnosti, ktoré sú zasa veľmi vhodné na uspokojenie potrieb stanovených v procese európskeho semestra a aktívne prispievajú k oživeniu hospodárstva. EHSV sa v tejto súvislosti opakovanne vyjadril, že *„je potrebné zaviesť spoločný európsky rámec, ktorý [bude] podobný partnerskej dohode v rámci štrukturálnych fondov EÚ a [...] zaručí intenzívnu a zmysluplnú účasť sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti vo všeobecnosti vo všetkých fázach navrhovania a vykonávania semestra EÚ“* ⁽³⁾.

3.4. V článku 6 nariadenia, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o siedmich fondoch, sa určuje spôsob, akým by mal každý členský štát organizovať partnerstvá s príslušnými regionálnymi a miestnymi samosprávami, a to zahrnutím aspoň mestských a iných verejných orgánov, hospodárskych a sociálnych partnerov, ako aj príslušných subjektov zastupujúcich občiansku spoločnosť, environmentálnych partnerov a subjektov, ktoré sa zasadujú za základné práva atď. Všetky členské štáty by tieto zainteresované subjekty mali zapájať do prípravy partnerských dohôd a vytvárania a vykonávania programov, ako aj do monitorovacích výborov.

3.4.1 Hoci je táto línia jasná, EHSV je nespokojný s rozdielmi v tom, ako rôzne členské štáty zahŕňajú a zapájajú sociálnych partnerov a organizácie občianskej spoločnosti. EHSV už poukázal na to, že *„v súvislosti s tohtoročnými odporúčaniami pre jednotlivé krajiny boli viacerým členským štátom adresované odporúčania týkajúce sa posilnenia sociálneho dialógu. S cieľom podporiť účasť sociálnych partnerov by sa mali zaviesť minimálne štandardy konzultácií národných vlád s vnútroštátnymi sociálnymi partnermi v rôznych fázach procesu európskeho semestra“* ⁽⁴⁾.

3.5. Pokiaľ ide o súčasné vykonávacie obdobie EHSV uznáva, že príjemcovia majú určité ťažkosti, pokiaľ ide o včasné dokončenie schválených programov. Flexibilita je kľúčová na to, aby sa umožnilo úspešné vykonávanie a predĺženie vykonávacieho obdobia pri súčasnom zabezpečení správneho členenia činností.

3.6. EHSV sa domnieva, že navrhovaná flexibilita je správnym prístupom v zložitej hospodárskej a sociálnej situácii, v ktorej sa v ďalšom vykonávacom období očakávajú nezvyčajné okolnosti. Je čoraz jasnejšie, že hospodársky vplyv pandémie COVID-19 bude mať na členské štáty dlhodobé účinky a jediným spôsobom na zabezpečenie udržateľného prekonania krízy je vytvorenie dlhu. Preto je mimoriadne užitočné okamžite vytvoriť rámec pre všetky krajiny, aby boli schopné pridať flexibilitu do svojej stratégie prekonania krízy a dostupné finančné prostriedky využívať tam, kde sú najpotrebnejšie.

4. Konkrétne pripomienky

4.1. EHSV je presvedčený, že osobitná pozornosť sa musí venovať regiónom vážne zasiahnutým koronavírusovou krízou, ktoré majú najväčšie ťažkosti s opätovným spustením udržateľnej hospodárskej obnovy.

4.2. Najvyššou prioritou využívania kohéznych fondov by malo byť sociálne začlenenie a znižovanie rozdielov medzi členskými štátmi aj medzi jednotlivými regiónmi. Osobitne by sa mal podporovať cestovný ruch a kultúra, keďže koronavírusová kríza tieto odvetvia výrazne ovplyvnila. Sociálne začleňovanie sa zároveň neobmedzuje na tieto odvetvia a základom každého prístupu by mali byť zásady Európskeho piliera sociálnych práv. EHSV preto podporuje vytvorenie samostatného cieľa v rámci politiky č. 4 podľa EFRR.

4.3. EHSV víta zámer umožniť členským štátom väčšiu flexibilitu, pokiaľ ide o prevod určitých súm medzi jednotlivými fondmi EÚ kedykoľvek, keď to budú považovať za potrebné. Právny rámec politiky súdržnosti by sa mal rýchlo prispôbiť novej realite, aby sa osobitne navrhnuté mechanizmy mohli ľahko prijímať a uplatňovať. V takejto náročnej hospodárskej a sociálnej situácii by sa ako najdôležitejšia mohla ukázať flexibilita a výnimky z existujúcich pravidiel. EHSV preto súhlasí s tým, aby bola Európska komisia splnomocnená prijímať potrebné vykonávacie akty.

4.4. Navrhovanými zmenami sa zavádza určitá flexibilita pre členské štáty pri žiadostiach o prevody medzi fondmi alebo z fondov na akýkoľvek nástroj prostredníctvom priameho alebo nepriameho riadenia. EHSV súhlasí s tým, že je absolútne nevyhnutné predĺžiť časovú flexibilitu, a podporuje návrh, aby sa prevody mohli uskutočňovať na začiatku programového obdobia alebo kedykoľvek inokedy počas vykonávacej fázy.

⁽³⁾ Pozri stanovisko EHSV z vlastnej iniciatívy na tému *Európsky semester a politika súdržnosti príprava novej európskej stratégie po roku 2020* (Ú. v. EÚ C 353, 18.10.2019, s 39).

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 47, 11.2.2020, s 113.

4.5. Pakt stability a rastu podporuje koordináciu medzi fiškálnymi politikami a uplatňovaním zdravých verejných financií, čo je nevyhnutné pre udržateľnú hospodársku obnovu a rast. EHSV sa domnieva, že zabezpečením dočasných opatrení, ktoré by umožnili využívanie fondov za mimoriadnych okolností, by sa zväčšila dôvera a napravila nerovnováha v hospodárstve. Očakávaný vysoký verejný dlh bude mať na hospodárstvo významný vplyv, ak nebude účinne podporované všetkými potrebnými prostriedkami.

4.6. EHSV je presvedčený, že by mali existovať jasné mechanizmy vzájomného dopĺňania rôznych európskych zdrojov financovania. Vzhľadom na to by obnova po pandémie COVID-19 mala prebiehať podľa zásad udržateľnosti a zosúladeného využívania EFRR, Kohézneho fondu a rôznych európskych programov.

4.7. EHSV víta doplnenie mimoriadnych a nezvyčajných okolností, pokiaľ ide o opatrenia súvisiace s riadnou správou hospodárskych záležitostí. EHSV sa domnieva, že vzhľadom na potrebu väčšej flexibility pri reagovaní na mimoriadne okolnosti, ako je koronavírusová kríza, je navrhovaná zmena názvu hlavy II kapitoly III potrebná.

4.8. EHSV plne podporuje navrhované vloženie článku 15a. Výbor je presvedčený, že je nevyhnutné, aby sa umožnila väčšia flexibilita rozpočtu EÚ pri zvládaní nepriaznivých otrasov, najmä tých, ktoré nemajú ekonomický pôvod. Okrem toho sa v rámci flexibility zavádza správny prístup, že priebežné platby by sa mohli výnimočne zvýšiť až o 10 % nad uplatniteľnú mieru spolufinancovania, ktorá ale nesmie presiahnuť 100 % kvóty.

4.9. EHSV považuje za relevantné zahrnúť odôvodnenie prevodov do článku 8 písm. d), pretože by to umožnilo lepší prehľad a transparentnosť.

4.10. Okrem toho sa zmenou odôvodnenia (71) zabezpečí, že sa na Európsku komisiu prenesú vykonávacie právomoci týkajúce sa dočasných opatrení na využívanie fondov bez použitia komitologického postupu. Pri každom prevode sa navrhuje dodatočná flexibilita, na základe ktorej môže ktorýkoľvek členský štát požadovať prevod z celkovej alokácie akéhokoľvek fondu do iného fondu až do výšky 5 %. V rámci cieľa Investovanie do zamestnanosti a rastu sa takisto môže požadovať dodatočný prevod do výšky 5 % medzi EFRR, ESF+ a Kohéznym fondom.

4.11. EHSV súhlasí s významom malých a stredných podnikov v hospodárstve a víta, že sa im venuje zvýšená pozornosť. Okrem toho by sa osobitná pozornosť mala venovať malým a stredným podnikom vytvárajúcim rast a kvalitné pracovné miesta, ktoré sú potrebné na znižovanie nerovností a rozdielov.

4.12. Pandémia COVID-19 ukázala, že digitálne vzdelávanie predstavuje veľa výziev. Jednoduché zabezpečenie prístupu k IKT a digitálnemu vybaveniu študentom zo znevýhodneného prostredia nestačí. EHSV odporúča, aby členské štáty analyzovali spôsoby, ako umožniť prístup k digitálnym platformám. Okrem toho žiaci a študenti zo znevýhodneného prostredia a niektorí starší učitelia nemajú potrebné zručnosti na riadnu prácu s digitálnymi nástrojmi a digitálnym obsahom. EHSV preto žiada dodatočné okamžité investície do zvyšovania úrovne zručností.

4.13. EHSV podporuje navrhované zníženie limitu z 10 miliónov EUR na 5 miliónov EUR na každú operáciu, ktorá sa realizuje postupne, a to za predpokladu, že budú splnené všetky ostatné podmienky stanovené v článku 111.

4.14. Okrem rozšírenia zdravotníckeho vybavenia a zvýšenia dodávateľských kapacít EHSV odporúča, aby EÚ presadzovala politiky zamerané na zlepšenie cezhraničnej spolupráce v časoch krízy. Katastrofy a prírodné krízy sa nezastavia na štátnej hranici. Koordinácia členských štátov a spoločné reakcie boli počas pandémie veľmi obmedzené, neorganizované a motivované vnútornými tendenciami. Lepšie postupy a posilnená spolupráca by odstránili mnohé nedostatky a umožnili zosúladenú a rýchlu európsku reakciu na akýkoľvek druh katastrofy.

V Bruseli 18. septembra 2020

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER